

1927 MATI IN GOSPODINJA Št. 6.

Mati.

(Pravljica o materi in otroku.)

Pravijo, da se vsakih sto let zgodi čudežno čudo: v najvišjo goro v deželi zapolje življenje, pravo človeško življenje, da oživi in hodi po svetu kakor človek in ogleduje svet in ljudi v njem.

In zgodilo se je, da se je v neki deželi zbudila najvišja gora. Vse se je potreslo, ko je dvignila svojo, z večnim snegom pokrito, glavo. Saj ta gora je bila velikan. In ko je ta velikan izruval noge iz zemlje, da se napoti po svetu, tedaj se je stresla zemlja v svojih tečajih...

Ta velikanski velikan je začel korakati po ozki cesti, ki so jo ljudje z velikim trudom napravili. Kakor majhni mravljinčiči so tekli ljudje pred velikanom po cesti, da se mu skrijejo, ker so se ga bali. Ko je napravil par korakov, je že stal sredi vasi in vsi ljudje so se poskrili v svoje hiše, ki so se velikanu zdele majhne, kakor škatlice od vžgalic. Le ena žena samo je ostala na cesti. Sedela je na obcestnem kamenu in se niti ni zbudila iz svojih lepih sanj. Oči so ji žarele v tistem pričakovanju in gledale v daljavo, odkoder ima priti neznano čudo.

Velikan je stopil k ženi: brez bojznu mu je pogledala v oči. »Kdo si ti?« jo je vprašal, »ki se me ne bojiš, ko so se že vsi drugi poskrili?« »Mati sem,« odgovori žena in sijaj v njenih očeh je bil še čudovitejši. »Ali se me ne bojiš?« je vprašal velikan dalje. »Za strah in bojazen ni prostora v mojem srcu,« odgovori mati. »Pa kaj ga napolnjuje?« vprašuje velikan dalje. »Ljubezen do otroka, ki ima priti.« In sanjala je dalje o sreči, ki ima priti: o svojem otroku.

Velikan se je obrnil; tega ni mogel razumeti in sramoval se je svoje nevednosti in trdote. »Kako velika je,« je mislil in konice njegove prevzetnosti so se odlomile.

S sklonjeno glavo je korakal dalje in je gnil vetrove pred seboj.

Mimo cvetočih njiv in travnikov je hodil. Poleg stare in košate češnje je obstal. Iz sence se je slišalo petje. Žena je sedela v travi, naslonjena na češnjevo deblo in pela. V naročju je imela ruto in v nji je spal otrok. Komaj ga je videl velikan, tako je bil majhen.

Občudovaje je gledal velikan to sliko; dasi je čez polje vel močan veter, v senci pod drevesom se ni niti listič zazibal, kakor da noče motiti otrokovega spanja.

»Komu poješ svoje lepe pesmi?«

»Otroku v mojem naročju.«

»Kdo si ti, da znaš premagati veter?«

»Mati sem,« je tiho odgovorila in se nagnila nad otroka.

»Kako močna je,« si je mislil velikan, »da jo veter uboga!« In počasi je odšel in ni več gnil vetrov pred seboj.

Ko je naredil sto korakov, je stal v gozdu pred belim gradičem. Na pragu je stala žena, naslonjena na železna vrata. Oči so ji čuječe gledale na vse strani in ni

se odmaknila niti za ped s svojega mesta.

»Kaj delaš?« vpraša velikan.

»Stražim.«

»Trudna si že. Koliko časa že stražiš?«

»Dvanajst let.«

»Pa kaj čuvaš, žena?«

»Beli gradič in njegovo čisto in belo notranjost.«

»Koliko časa boš še stražila?«

»Dokler bo gradič stal.«

»Pa kdo si ti, neutrudna stražarica?«

»Gospod, mati sem in gradič je mojega otroka čista in bela duša.«

Globoko se je sklonila velikanova glava; od ponižnosti in sramu.

»Kako zveste so, človeške matere,« je mislil dolgo, dolgo in korakal dalje, dokler ga ni zmotil ropot, kakor bi nekdo kopal z motiko in grabil z grabljami. Tik pred seboj je opazil ženo, z motiko v roki, ki je kopala kamenje iz ceste in jo uravnala z grabljami. Koprive so rastle ob poti, z golimi rokami jih je ruvala. Šele majhen košček ceste je bil urejen, a bil je gladek in lep. Globoko se je sklanjala žena k delu in delala je brez presledka.

»Kaj delaš, žena?«

»Pot pripravljam.«

»Kako moreš tako težko delati?«

»Za materino ljubezen ni nič pretežko.«

»In za koga pripravljáš pot?«

»Za dušo mojega otroka.«

Še globlje se je sklonila velikanova glava. Nekaj vlažnega mu je hotelo vstati v očeh. Odkorakal je dalje, skoro tako, kakor če tujec hodi po sveti deželi.

Ko se je velikanovo potovanje že bližalo koncu, je še videl pred seboj hoditi trudnih korakov ženo. Dvanajst dni je hodil za njo in opazoval njeno početje. Morala je nekaj dragocenega izgubiti, ker je venomer iskala. Toda čudno: pri hišah, vrtovih, kjer je bilo lepo in mirno je hodila mimo; kjer pa je bil nemir, temota, umazanost, tam pa je iskala po vseh kotih, da so jo, videti, že pekle oči.

Trinajsti dan pa jo je velikan vprašal: »Koga iščeš žena?« »Svojega otroka, svojega otroka.« »In ti si izgubila svojega otroka? Zakaj nisi bolje pazila nanj? Druge matere sem videl čuvati in stražiti pri vratih otrokovih duš — — —«

»Tudi jaz sem čuvala; toda znotraj je jel rasti plevel in z njim vred je moj otrok rastel in odšel iz lepo ograjenega vrta.«

»Ali mu nisi pripravila pota? Ali ne stori to vsaka mati?«

Kakor dve plamenici so se zazrle materine oči v daljavo: »Pripravila sem mu pot, pa ni hotel hoditi po nji; zasramovanja mi je kakor kamenje metal v obraz in se je rogal in odšel.«

»In ti, mati?«

»Jaz ga iščem.«

»In zakaj ga iščeš? Saj te bo zasramoval kot nekda, in te obmetaval s kamenjem.« »Vem, morebiti desetkrat, stokrat, a končno bova le še skupaj hodila, kot nekda...« in tiho je odšla.

Pretresla je velikana materina požrtvovalnost in z začudenjem je gledal za njo. Čez tri dni jo je našel ob cestnem jarku. Mlad mož, pijani do nezvesti, je ležal v prašni travi. Žena mu je dvignila glavo v svoje naročje in ljubeče roke so mu gladile lase, ustnice pa so šepetale: »Moj otrok, moj otrok« in vroče solze so ji tekale po licih.

Trdo je prišlo velikana v grlu in je hotelo zaihteti. Z velikimi koraki je odšel, sicer bi moral poklekni pred trudno ženo in ji poljubiti noge. Ta ljubezen, ta brezmejna ljubezen!

Tisto noč opolnoči je bilo konec gorskega čudesa. Velikan je vrgel od sebe vse človeško in je porinil noge zopet v zemljo, glavo in ramena pa si je zopet pokrill z ledenim in sneženim klobukom ter je postal zopet gora.

»Ta velika materina ljubezen!« je pogosto mrmral, da se je vsa okolica čudila njegovi rahločutnosti.

»Materam ne storite nič hudega!« je naročal viharjem, ki so mimo njega divjali. »Vsako mater in njenega otroka blagoslovil« je naročil solncu vsak dan, ko je vstalo. In zvezdam je naročil, naj jim pripravijo lepe sanje. Dnevu in noči je naročil, naj pomagajo materam, kadar iščejo izgubljene otroke. In luna mu je morala poročati, kaj delajo matere doli v svetu.

Mimo njega pa so plavali nebeški kritelci k Bogu, noseč Mu — materne molitve.

Materinska ljubezen.

Nežna, toda močna so vlakenca, ki vežejo materino in otrokovo srce. Po njih teče materina ljubezen v otrokovo srce in otrokova ljubezen v materino srce, kakor hitra naznanila po brzogajnih žicah. In ni je ljubezni tako močne kakor je materina ljubezen do otroka in tako nežne, kakor je otrokova ljubezen do matere. Ta vlakna se ne pretrgajo ne v vetru, ne v viharju in če privežeš nanje še kaj tako težkega. In te niti ne sprhne in se ne postarajo. Prej se ti raztrga in segnije srce, preden se raztrga ali segnije ta vez. Pa če te ne ljubi nihče na svetu, srce tvoje matere še bije zate. In ti, če ti je izumrla tudi že vsaka druga ljubezen v tvojem srcu, če že vsi rožni cvetovi obletavajo v pozni jeseni in se ti zdi, da je tvoje srce izsušeno, kakor jabolko sredi zime, v tistem kotičku pa še vedno tli v njem: ljubezen do mamice.

Iskrice.

Matere so kakor prožne veje v pomladi, ki se venomer pripogibajo v viharju trpljenja.

Mati ima največjo ljubezen, ker je največ trpela.

Matere nosijo svoje otroke v jutru, otroci naj nosijo svoje matere skozi večer.

Žena-mati hodi pot trpljenja, ki vodi od Eve do Marije.

Matere in dekleta!

Današnja številka je zadnja, ki se dopolnje tistim, ki naročnine za »Domoljuba« se niso poravnali.

Da v krščanski družini danes ne sme manjkati krščanski časopis, to je ponovno poudaril in utemeljil ne samo »Domoljub«, temveč to še prav posebno polagajo na srce našim očetom in materam škofo vsakega obrabčenega sveta. Tudi papirni so ponovno pokazali na veliko apostolsko uspešno, ki je vrše katoliški časopis po družinah. Tudi časopis v hiši je prvi angel hiše, ki vodi mladega Tobija po njegovih neznanjih, ga poučuje in opozarja na nevarnosti. Nesprotni krščanstva se danes vsem, sredi trditve, da in naravi odstopil od Boga in vere. Posledično izgubijo mlad, svoj časopis, ki trajno in ne izmenljivo zastopuje svet s svetovnim pravi, veri, cerkvi, duhovništvu in hiši. Kjer pa pravi svet, pravi pot, potega potega svetla in svetlost, pravi svet in svetlost.

Žene in dekleta, v se najhuj pokliče, da trinite v družini versko molitveno in življenje. Zato najtež pota v slabih družinah mora prestopiti mati.

Zato vprašajte se na to, da v vaši hiši ostane krščanski časopis. Mala vrsta, ki se za to izda, je stokrat poplačana. Zato skrbite, da bo »Domoljub« še ta teden plačan, da ne boste prihodnji teden brez njega.

Kuhinja.

Kako namakamo polenovko. Suho polenovko (glej da dobiš bele majhne ribe) razlagaj na primerne kose, namakaj jo najprej dva dni v mirni vodi, katero vsaki dan zmenjaj. Oca dva dni popari nekoliko bukovega pepela; ko se ustoji, preceji lug in mirlega prilij polenovki, kateri si poprej vode proč odliha in pusti polenovko v tem lugu dva dni. Nato odlij lug, prilij zopet sveže vode; tako stori vsak dan, dokler je ne potrebuje. (Dobro je ako polenovko namakaš vsaj osem dni.)

Pravna polenovka. Pristavi namočeno polenovko s ognjem v mirni vodi, jo oredi in pusti da prvi počasi zavre. Nato odstavi od ognja in pusti, da se toliko ohladi, da lahko odstraniš kosti od ribe. Nato jo očisti, osuši kosi in odberi kosi, razreži v kosi polenovke ali v polovico nasti, prideni drobno zrezane čebule, 1—2 stroki česna in vejico zelenega peteršilja in prideni osušenega kosec ribe. Imaš jo nekaj časa, potresi velik šope popra in postavi v klinu zeljem na mizo.

Polenovka s smetano in krompirjem. Skuhaj v slani vodi 1½ kg namočene polenovke in jo pusti, da 5 minut vre. Nekoliko ohlajeno vodo odceji, stresi polenovko na desko in ji odstrani kožo in kosti. V kozo pa deni za oreh surovega masla, zarumeni v njem košček čebule, prideni nekoliko drobno zrezanega zelenega peteršilja, malo žličico moke in osnaženo na kosce razdeljeno polenovko, premešaj jo in prilij 2 žlici kisle smetane, šope popra in 1½ litra krompirjeve ali zelenjavine juhe. Eadar polenovka v tej polivki vre ¼ ure, ji primešaj dva krompirja srednje debela, kuhana, olupljena in na kocke zrezana.

6

Golaz od polenovke. Kuhaj v slani vodi 1½ kg namočene polenovke, pusti, da 2 minuti vre. Ko se nekoliko ohladi, jo odceji in odberi kosti in kožo. V kozo pa deni 8 žlice olja; v njem zarumeni 1 žlico drobno zrezane čebule in malo žličico moke; nato prideni na kosce razdeljeno polenovko, potresi jo s papriko (za velik šope), žličico drobno zrezanega zelenega peteršilja in strok česna, premešaj in zalij z zelenjavno juho toliko, da so kosci pokriti, prilij še žličico kisa ter pusti da 5—7 minut vre. Posuši golaz s krompirjevim pišcem ali krompirjevim kosci na mizo.

Štruva polenovka. Skuhaj jo v slani vodi, kuhano očisti, osuši, poveljaj kosce v moki, v razporejenem maslu in v drobtinah ter naplo na mizo ali olju. Postavi polenovko s kisto zape ali zeljem na mizo.

M. R.

Vrt.

Kako sadimo sadike v gnojaku vzgojene. V 4—5 tednih se razvijejo sadike v gnojaku do ose stopnje, da so godne za presajanje. Rastlinice dobe 4—6 listov, stebelce mora biti precej močno in primerno visoko. Za vsako vrsto sadike se odloči prostor na gredici.

Gredica se pognoji, globoko prelopati, poravnaj z grubljami. Posamezni oddelki se prehodijo. Prehodi se tako, da se potegne vrstica od enega konca na drugega in hode ob nji napravimo presledke ali pota 20 do 30 cm široka. Oddelki ali lehe naj bodo 1½—2 m široke.

Na tako pripravljeno gredico presejamo godne sadike. Na gredicah se bodo razvijale sadike do svoje popolnosti ali zrelosti. Ko dozore, jih začnemo rezati ali ruvati in rabiti v kuhinji. Kdaj je baš ta čas, je odvisno od lege in podnebja dotičnega kraja in od vremena v dobi razvijanja. Toliko pa lahko rečemo, da je na sadike v gnojaki vzgojene, pravi čas za presajanje cel mesec april in tudi še cel mesec maj.

Najgodnejši dnevi za presajanje so oblačni, zlasti takrat, če je prej dež namočil zemljo. Ako pa ni zemlja premočena, sadi precej in vsako sadiko dobro zamoči s prestalo vodo, tako ga se korenina sadike naboli. Tudi se naslednje dni moraš sadike zamakati in sicer proti večeru, da se sadike ne posušijo vsled pomanjkanja mokrote.

Sadike za presajevanje oprežno izprij, da jim nežnih korenin preveč ne poškoduješ. Ker iz slabotnih, kruljevih ali požganih sadike ne zraste nič prida, odzavaj se čvrste, ravne in zdrave sadike.

Vsaka rastlina potrebuje svetlobe in zraka; zato je paziti posebno na to, da se ne sadi pregosto. Saditi moramo tako narazen, da korenine, ko so se razvile, ne se-gajo druge v drugo.

Sade se rastline po veliki večini tako globoko, kot so bile prej. Le sadike kapusnice, ki imajo dolge vrstove, sadimo nekoliko globokoje. Zelje, ohrovt, koleraba in karfijole so kapusnice.

Posamezne sadike sadimo v vrste in vrste primerno narazen. Da pri saditvi vrste ne zgrešimo, potegnimo po gredi vrstico in ob tej sadimo. Da ne poteptamo zemlje, položimo tik vrstice desko, na kateri stojimo. Najpripravnejše orodje za saditev je

poostren, zgoraj malo zakrivljen lesen klin. S tem klinom naredi na določenem mestu v zemljo primerno globoke in dosti široke luknje. V te luknje utakneš korenine sadike. Zdaj potisni poleg luknje, v kateri držiš sadike, vnovič klin v zemljo in trdno pritisi prst k mladi korenini sadike. To drugo luknjo pa zasuj in zamakaj s klinovo ostjo.

Med kapusnice lahko nasadimo salato, katera se prej porabi, predno se kapusnice toliko razvijejo, da bi ji bile na poti in ona njim. Kapusnice se bolj počasi razvijajo. Le koleraba zelo hitro raste. Najzgodnejša je že osem tednov po saditvi za rabo. Kapusnice delimo v zgodnje, srednjere in pozne.

Vse zelenjadnice v širšem pomenu delimo v kapusnice, solate, špinate, korenčke in gomoljnice, čebulnice ali česnice, stročnice ali sočivje, buče, trajne zelenjadnice in kuhinjske dišavnice.

Skrb za bolnike.

Blagor mu, kdor je zdrav. Zdravje je bogastvo. A zdravje ni večno. In kagar človek zboli, takrat je revež, zares revež. Gorje človeku, če bi ob času boleznij ne našel usmiljenih src! Naše matere in gospodinje imajo taka srca. In ravno njim veljajo pred vsem sledeče besede:

Penk.

Dandanes znajo že skoro v vsaki hiši brati. Zato naj bi imeli v vsaki hiši tudi nekaj knjig, ki se pečajo z našim zdravjem. Naša družba sv. Mohorja je izdala že troje takih knjig. »Domači zdravnik« po naukih in izkušnjah župnika S. Kneippa sestavi Val. Podgorc, je izšel že v šestih izdajah. Primerna je knjiga dr. Al. Homana »Postrežba bolnikov« in dr. H. Vedenik nas uči »Kako si ohranimo ljubo zdravje«. Te tri knjige bi morala imeti vsaka slovenska hiša! Enako bi morali povsod poznati knjigo o domačih zdravilih in pa dr. Rusovo »Prva pomoč«.

Te knjige so mnogo bolj važne in stokrat več vredne, kakor pa nepotrebin obiski in posveti pri raznih konjederkah in drugih mazačih. Žal, da premmogi naši ljudje še niso prišli do prepričanja, da so te vrste ljudje čisto navadni sleparji, pa da tudi čisto nič ne vedo.

Samo en slučaj izmed mnogih.

Blizu Bleda je zbolela mlademu gospodarju žena. Mož je iskal pomoči pri neki konjederki na Koroškem, ki je dobro poznala »na vodo«. Prijatelj sosed mu odgovarja, naj pusti to sleparico — zastoni. Mož je bil prepričan, da ga ni bolj »kunštnega« zdravnika, kakor je omenjena ženska.

»Ti, še svojo vodo ji enkrat nesi, pa ji reci, da je od nekega bolnika; boš videl, kaj ti bo povedala.«

To je pa mož ubogal.

Ženska pregleda tisto reč in pove svojo sodbo: »Oh, ta človek je pa nevarno bo-

Največja izbira

vsakovrstnega sadja in hlačevine za moške oblike
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mostni trg 10

Jan. 14 dni ne bo več živel. Zanj je vsako zdravilo zastoj.

Mož je poslušal svojo lastno obsodbo, pa je potem živel še več ko 14 let. Spoznal pa je sleparijo in ni več romal h konjederki.

Zato pa pravim: Knjige v hišo, knjige, ki govore o zdravju in o bolezni, o zdravljenju in o zdravlilih! To vam je potrebno in koristno; z mazači pa proč!

(Dalje prih.)

Za Veliko noč

Je izdala Orliška zveza izvirno predlogo za velikonočni prt. Od raznih strani so prihajale prošnje za tak vzorec tako, da se je odločila za aprilsko »Vigred« izdati vzorce za tak prt. Da pa more ustreči tudi drugim ženam in dekletom, jo dala natisniti večje število teh predlog.

Vzorec je v narodnem slogu v štirih bravah čisto nov in izviren. Poleg drugih okrasov ima tudi 12 krasnih pirhov, ki jih priročne delavke porabijo tudi za slikanje pirhov. V sredi ima en prt sladko lme Jezus z vinsko trto, drugi pa zvezdo. Ker še nimajo naše žene in dekleta preveč drugega dela, naj se takoj lotijo velikonočnega prta! Ne bo jim žal! Naročila za vzorec sprejema Uprava »Vigredi«, Ljubljana, Ljudski dom.

Praktični migljaji.

Odprava lesnih črvov. Ako se v razne dele pohištva naseli črv, ti povzroča škodo, ker vedno vrta in dolbe luknjice. Preženeš lahko s čebulnim sokom, tako da se sok vleze v luknjice, ki jih je črv zvrta. Tudi laneno olje in firnež sta dobra v ta namen.

Vlaga. Po dolgotrajnem jesenskem deževju in v zimi nastane po vlažnih stanovanjih, shrambah, omarah, po predalih neprijeten duh po plesnobi in vlagi. Temu se da odpomoči s tem, da postavimo na take kraje posode z negašenim apnom. Apno namreč povzame vlago, ki je v zraku dotičnega prostora, zrak postane zopet suh, obenem pa izgine tudi duh po plesnobi.

Ako hočeš steklenico dobro pomiti, napolni jo do polovice z vodo ter prideni žlico suhe gorčice. Dobro pretresi, nato pa pusti pol ure stati. Nato pa dobro splakni.

Iz teme v luč.

(Nadaljevanje.)

O, kako dolgo, dolgo mora že čakati na luč! In vendar, saj je bila sama otrok solnca. Kako hrepeni po luči; kar žeja jo za njo. Kako strašno mora biti v večnosti, v večni noči!

»V kraju temel!« Te besede obsezajo tisoč strahov! In če bi ne bilo v večnem pogubljenju drugega trpljenja — tema sama bi zadostovala za pekli!

Ali ni že brala o hudodelcih in nesrečnih ujetnikih, ki so v temnici zblazneli, tako strašno je vplivalo nanje, ker so bili oropani luči?

Vroč hrepenenje je zaplapolalo v Elinih prsih po svetlobi, po luči. Oči in duša so se je po dolgem času zopet hotele napolniti. Nič več ne more biti v temi, naj bo

kar hoče! Kaj pade vendar dobremu staremu doktorju v glavo, da jo tako in tako dolgo muči?!...

»Teta Dora« zakliče s še slabotnim glasom. In, ko ni odgovora, pozvoni, enkrat, dvakrat...

Že je bila dobra teta Dora poleg nje in se je vprašujoče sklonila čez njo. »O, teta, odgrnite vendar okna, — spustite svetlobo k meni, — zdajle, precej, — nič več me ni treba varovati — saj nisem več tako bolna — in solnce bi že tako rada videla...«

Doro so pretresle te besede v dno duše. Moj Bog, zdaj je prišel trenutek, ki se ga je že tako dolgo bala, trenutek bridek in težek, zanjo in za Eloi! »Moj Bog, daj moči in tolažbe!« je zašepetala iskreno.

»Hitro, teta,« je silila Ela, »zakaj se obotavljate?«

»Otrok, ljubi otrok, moja Ela,« je jecljala Dora vsa zbegana. »Poslušaj najprej — zdravnik...«

»Luči, solnca, — zakaj me mučite teta!«

»Bog nama pomagaj!« je vnovič zašepetala Dora, se vsedla k postelji in z obema rokama stisnila bolnico k sebi in pričela: »Ela, moj ljubi in ubogi otrok, bodi močna za žrtev! Bog ti pošilja poizkušnjo, kakršno pošilja svojim posebnim ljubljencem. Huda bolezen — — — tvoje oči so — upajmo samo mimogrede — (vsa zmedena je iskala besed) — so izgubile... Zlati moj otrok, za božjo voljo, ne razburjaj se!«

Ela je zakričala, njeno telo se je divje zvijalo, roke so se zagreble v odejo, oči, široko odprte, so brezizrazno gledale v praznoto, pod vplivom pravkar slišane, ki se ni dalo doumeti! Slep! Slep!

Ali se bo svet sesedel?

Val krvi in ognja je planil preko slepih oči; roke so se dvigale visoko, kakor potaplajočemu, pomoči iščočemu.

Potem grgrajoče ječanje: »Zastore stran!«

»Ah, zastori so vedno odgrnjeni, ubogi otrok,« je na ves zajokala teta Dora.

Krik, bolesten in strašen je jeknil po sobi, kakor bi bil planil iz onostranstva. — Ali smrtni krik obstreljene živali — krik obupa izmučenega človeka v smrtni sili?

In potem tišina, mrzla, ledena tišina. Večerni zvonovi pojó danes tako ne navadno svečano: praznik Čistega Spočetja oznanjajo.

V stolu poleg okna sloni sloka, bela postava. Bledi obraz se zgane ob tem zvočenju.

Saj jutri vendar ni nedelja! Zakaj neki zvoni? Pa tudi — kaj jo to briga? Trudno se zopet skloni glava na prsa.

Tedne in tedne je Ela Obodnikova nosila bridko težo svoje usode, včasih v divji bolesti, navadno pa v mrzli brezbriznosti. Večkrat v tem zadnjem času je zopet stala na pragu večnosti.

Z vso vestnostjo in vztrajnostjo sta se borila dr. Žlebnik in dobra teta Dora za mlado življenje. In vendar se je vsakteri izmed njiju na tistem večkrat vprašal, če bi pač ne bilo bolje, da smrt reši ubožico teme in jo pelje v večno luč. Zlasti teta Dora to pot ni mogla več prositi za ozdravljenje; krvoločno in obenem samoljubno se ji je

zdelo. Pred podobo Nje, ki jo kličemo »pribežališče stiskanih« in »zdravje bolnikov«, je večkrat in dolgo klečala in jo prosila: »Mati, povej svojemu Sinu vso mojo bol. Če moram dati ljubljana otroka, naj se zgodi Njegova volja! Četudi mi sree krvavi, četudi bo moja starost samotna in tožna. Tudi Ti si dala svojega Sina v največji boli v največje trpljenje — zato razumeš mojo bol.«

In se ji je zdelo včasih, da se ji slika smehljaja, tolažeče, dobrohotno, obljublja. Umirila se je. Ko je zdravnik drugič izgovoril odločilno besedo »rešen«, je to poročilo sprejela z največjo zahvalo Bogu in Mariji, kot dragocen in nezaslužen dar.

Eli se je z vsakim dnevom zdravje boljšala, a bila je samo še senca prejšnjega Ele. Trde poteze so se zarezale v bledi obraz. V lepih očeh brez luči pa ni bilo nobenega izraza več. Usta, ki so se že davno odvadile smeha, so bila trdo zaprta.

Spočetka so se vrstili izbruhi brezmejnega obupa. Kot vihar je divjala neizrazna boleost preko mladega srca, uničujoč mlado setev in cvetje v popju.

Nobene tolažbe, nikakega upanja! Za vso bodočnost je izključena od vsega, kar je lepo, svetlo in veselo in je obsojena za mrtvo vejo na drevesu življenja. Nikoli ne bo mogla koristiti, delati, pomagati, vse-skozi bo navezana na tujo pomoč. Nikoli ne bo našla sreče v življenju, saj je vržena v noč in temo.

Zakaj je niso pustili umreti...

Težak čas je bil to. In teta Dora je trpela z njo: lasje so ji docela osiveli, sključena in neutolažljiva je hodila po hiši.

Ko se je vihar bolesti razdivjal, je prišla nad Eloi ledena mirnost, otopelost. Ni več jokala in tožila. Kakor hitro se je s postelje preko stola in mize mogla dotipati do okna, je tam sedela dan za dnem, tiha, mirna, mrzla. A teta je dobro vedela, da pod mirno vnanostjo vre neutolažljiva bol in grenkoba; mlado sree se še ni naučilo, ukloniti se božji roki in se sprijazniti z neizogibno žrtvijo.

Teta Dora se je skoro izčrpala v ljubezni in dobroti, a dosegla je dan za dnem samo eno: »Ah, teta Dora, ne trudi se! Saj misliš dobro, pa jaz sem rajši sama. Saj sem zadovoljna in ne tožim!«

Brez pomoči je morala Dora gledati, kako njena ljubljena krvavi na srčni rani, četudi se telesno krepi. In ta bol je bila hujša kot vsaka druga. Če bi mogla Ela videti na tetinem obrazu izraz velikega so-trpljenja in sočutja, morebiti bi ji vprav to, da nekdo z njo sočustvuje, pripravilo do moči in bi lažje trpela. Toda, saj ne vidi!

In vendar je morala čutiti Ela nekoli-ko tega sočutja dobre tete, ko jo je le-ta vprašala: »Ali veš, Ela, zakaj danes tako slovesno zvoni?« In je skomiznila z rameni: »Že kak praznik, ne vem. Saj je tudi vseeno.«

»Ela, jutri je Brezmadežno spočetje, od vseh praznikov tvoj najljubši!« — Zadrževalo je blede lice, pol ganotje, pol začudenje ji je šinilo preko obraza.

»Ela, ali ne bi hotela pri Bogu in Mariji tolažbe iskati?« je hitro izpregovorila teta, sluteč pravi trenutek. (Dalje prih.)

Za naše male.

Materin dan.

Na Marijin praznik, otroci, praznujemo materin dan. Ali veste, kaj se to pravi? Naše matere hočemo počastiti, se jim zahvaliti in jih razveseliti. Zakaj? Zato, ker naše matere leto in dan samo delajo za nas in nikomur še na misel ne pride, da bi jih počastil, se jim zahvalil, jih razveselil. Ker celo leto le pričakujemo in prejemo od njih in mislimo, da tako mora biti, pozabimo pa na hvaležnost in zahvalo. Ker smo vse leto vsi skupaj kar zatopljeni v delo ali pa v igro in pozabimo materi pripraviti kako veselje. En dan v letu pa hočemo našim materam vso to našo malomarnost in zaničnost popraviti, da bodo vedele in prav čutile, kako dobro mi, otroci, razumemo, kar zahteva od nas 4. božja zapoved: spoštovanje, ljubezen in pokorščino. — Niš skupnega načrta ne bomo delali, to so že naredili v društvu, kjer bomo tudi mi sodelovali, samo, če nas hočejo, ampak vsak poseben načrt, kako bo na materin dan svoji mami naredil prav posebno veselje. Vsak naj to sam zase vé, mama ga bo prav dobro razumela!

Kaj naj se igramo.

Igralci sede v krogu (na stoli ali na tleh), da je krog precej velik. Najprej se preštejejo in vsak si svojo številko dobro zapomni. Prvi gre z lesenim ali cinastim krožnikom v sredo kroga, ga postavi po robu in zavrti in zakliče številko. Oni, katerega številko je imenoval, priteče hitro v sredo in skuša krožnik prijeti še preden pade na tla. Če se mu je to posrečilo, je zdaj on na vrsti (prvi pa gre na njegovo mesto v krog) in zavrti on krožnik in zopet zakliče številko itd. Kdor prepozno priteče v sredo in ne pretreže padajočega krožnika, mora dati nekaj v »poročstvo« in prejšnji še enkrat zavrti in zakliče. Po končani igri se oni, ki so dali zaradi svoje nerodnosti ali neprevidnosti kaj v poročstvo, kaznujejo s šaljivimi kaznimi, ki pa ne smejo biti sirove.

Uganke.

(Zapisal po Izanskem in drugod Frano Kramar.)

En oče ima dvanajst sinov, pa se vsak drugače piše.

(Leto in dvanajst mesecev.)

Dva so obesili, dva po »placu« hodita, eden jih pa čuva in jim vsako uro zvoní.

(Stenska ura.)

En kralj ima pet kompanij; pri vsaki kompaniji jih je deset; pa v vsaki kompaniji drugače govore, in vsaka kompanija ima svojega poveljnika. Kdo je to?

(Rožni venec.)

Čez eno luknjo notri, čez tri pa vun.

(Srajca.)

O kralju Matjažu.

Pastirček.

Na pobočju Triglavskega pogorja je pasel pastirček svojo čredo. Veliko je že slišal o kralju Matjažu, kako spi s svojimi vojaki v gori in da se bo, ko pride pravi čas, zbudil in premagal ves svet. Naš pastirček bi bil rad videl tega mogočnega kralja. Začne piskati na svojo piščalko staro, staro Matjažovo pesem, ki ga je naučila stara mati. Ko tako piska, zašumi v grmovju in iz skalne razpokline se prikaže častitljiva glava starčka in prijazno ga začne klicati: »Dečko, povej, komu na čast si piskal to pesem?« Pastir odgovori: »Kralju Matjažu je bila namenjena.« »Pridi z menoj, dečko, da te bogato poplačam!« govori starec in boječe gre za njim pastirček v goro. Skalna razpoka se je s hruščem zaprla za njima. Navzdol in naprej sta hodila s starcem, do ker nista prišla do velikih železnih vrat, ki so se jima sama odprla. Prišla sta v veličansko dvorano, polno zlata, srebra, dra-

gih kamenov, najrazličnejšega orožja: mečev in sulic, pušk in topov. Tam v ozadju pa je stala velika množica vojakov, ki so se starcu globoko priklanjali. Sedaj je pastirček uvidel, da je bil kraj Matjaž sam njegov voditelj in se je silno prestrašil. Kralj Matjaž pa mu potrka po rami in zakliče svojim vojakom: »Ta deček nas je počastil z lepo pesmijo.« »Živijo,« je zaklicala množica vojakov. »Kakšno plačilo zahtevaš za to?« vpraša Matjaž pastirčka. »Nobenega, o kralj,« odgovori pastirček. »Dobro, kraljevsko te hočem poplačati!« govori Matjaž. In pokaže pastirčku vse svoje zaklade in pastirček se je čudil, čudil in ni vedel, kaj naj reče. Tedaj je odlomil kralj Matjaž nogo velike mize, kakor poleno dolgo in debelo ter jo je dal pastirčku, rekoč: »Vzemi to nogo s seboj in izkaži se z njo pred svetom, da si bil v kraljestvu kralja Matjaža! Povej ljudem, da se že bliža čas, ko nas bo svet rabil. Bog ohrani mojo vojsko za zadnji udarec. In takrat bo zavladala sreča v tvoji domovini!« Matjaž je spremil pastirčka na površje, ga postavil na solnce in skale so se zaprle, da pastirček ni videl nobene razpoke več. Začuden je gledal skale, za katerimi je zginil kralj Matjaž. Ko se je od svojega začudenja predramil, je zapazil poleg sebe na tleh mizino nogo, veliko in debelo kakor poleno, ki mu jo je podaril Matjaž. In noga je bila čisto — zlato.

Koreninice v zemlji.



Poglejmo pa danes naše zaspančke! Vsi so že pokonci in vsak pri svojem delu. Mati zemlja — že zadnjič smo jo videli, ko je prišla s košaro za šivanje — jim je naročila: Vsak in vsaka si mora sešiti obleko za pomlad. Lanske ste že vse raztrgali in v samih srajčkah vas ne morem pustiti po svetu. Le hitro na delo! Ko so se koreninčki in koreninice umivali in česali, je mati zemlja vsakemu pripravila blago in nitko in vse potrebno za šivanje. Pa so posedli na pručice in stolčke. In le glejmo jih, kako pridno vbadajo in spenjajo, strižejo in režejo! In poglejte ga, zamudnika, ta bo pa zadnji! Gotovo ni takoj vstal, ko je mati zemlja poklicala. Hiteti bo treba, ker je še vse polno drugega dela, da bo, kadar pride pomlad, vse pripravljeno. — Koreninice, pridno in urno šivajte nove pisane plaščke, ki jih boste ogrnile, ko zavejejo preko trat in livad pomladanski vetrčki. Vigred vas kliče in čaka.

Drugič bomo pa videli naše koreninice še pri drugem delu.